

ภาคที่ 98 มิตรแท้ มิตรเทียม

ที่มา: <http://mediacenter.mcu.ac.th/data/caipyo/m1/unit4/no7.php>

การคบเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญ มีผลต่อความเจริญก้าวหน้าและความเสื่อมของชีวิตอย่างมาก จึงควรทราบหลักธรรมเกี่ยวกับเรื่องมิตรที่เป็นข้อสำคัญ ๆ ไว้ ดังนั้นจึงกล่าวถึงคนที่ควรคบ คนที่ไม่ควรคบ และหลักปฏิบัติต่อกันระหว่างมิตรสหาย ดังนี้คือ

มิตรแท้ 4 (true friends) มิตรที่ใจดี มิตรที่จริงใจ มี 4 ประเภท ดังนี้

1. มิตรอุปการะ มีลักษณะ 4

- 1) เพื่อนประมาท ช่วยรักษาเพื่อน
- 2) เพื่อนประมาท ช่วยรักษาทรัพย์สินของเพื่อน
- 3) เมื่อเพื่อนมีภัย เป็นที่พึ่งพำนักได้
- 4) เมื่อเพื่อนมีกิจจำเป็น ช่วยออกทรัพย์ให้เกินกว่าที่ออกปาก

2. มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ มีลักษณะ 4

- 1) บอกความลับแก่เพื่อน
- 2) รักษาความลับของเพื่อน
- 3) เมื่อเพื่อนมีภัยอันตรายไม่ละทิ้ง
- 4) แม้ชีวิตก็สละให้ได้

3. มิตรแนะนำประโยชน์ มีลักษณะ 4

- 1) เพื่อนจะทำชั่วเสียหาย คอยห้ามปรามไว้
- 2) แนะนำสนับสนุนให้เพื่อนตั้งอยู่ในความดี
- 3) ให้เพื่อนได้ฟังได้รู้สิ่งที่ไม่เคยได้รู้ได้ฟัง
- 4) บอกทางสุขทางสวรรค์ให้เพื่อน

4. มิตรมีน้ำใจ มีลักษณะ 4

- 1) เพื่อนมีทุกข์ พลอยไม่สบายใจ (ทุกข์ ทุกข์ด้วย)
- 2) เพื่อนมีสุข พลอยแจ่มชื่นยินดี (สุข สุขด้วย)
- 3) เขาติเตียนเพื่อน ช่วยยับยั้งแก้ไขให้
- 4) เขาสรรเสริญเพื่อน ช่วยพูดเสริมสนับสนุน

ใบพ้อพันห่อหุ้ม

กฤษณา

หอมระรวยรสพา

เพริศด้วย

คือคนเสพเสน่ห์หา

นักปราชญ์

ความสุขซาบถาม้วย

ดุษไม้อกลิ่นหอม

การคบคนดีย่อมนำซึ่งความสุขและชื่อเสียง
ตรงกับสำนวนคบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล

ขนุนสุกส้างแห้ง

สาขา

ภายนอกเห็นหนามหนา

หนั้นแท้

ภายในย่อมรสา

เอมโอช

สาธุชนนั้นแล

เลิศด้วยดวงใจ

การคบคนให้มองที่ความงามภายใน

เหมือนกับขนุน ตรงกับสำนวนข้างนอกขรุขระข้างในต๊ะตึงโทนง

มิตรเทียม 4 (false friends) ศัตรูผู้มาในร่างของมิตร มี 4 ประเภทดังนี้

1. คนปกอลอก คนที่เอาของเพื่อน ไปฝ้ายเดียว มีลักษณะ 4

- 1) คิดเอาแต่ได้ฝ้ายเดียว
- 2) ขอมเสียน้อย โดยหวังจะเอาให้มาก
- 3) ตัวมีภัย จึงมาช่วยทำกิจของเพื่อน
- 4) คบเพื่อน เพราะเห็นแก่ประโยชน์

2. คนดีแต่พูด มีลักษณะ 4

- 1) พูดแต่เรื่องที่พูดไปแล้ว เช่น พูดทวงบุญคุณ บอกว่าจะช่วยเหลือเพื่อน แต่ไม่ช่วยเหลือ
- 2) พูดแต่เรื่องที่ห่างไกล ที่ยังไม่มาถึง
- 3) สงเคราะห์เพื่อนด้วยสิ่งที่ไม่มีความหมาย
- 4) เมื่อเพื่อนมีกิจ อ้างแต่เหตุขัดข้อง

3. คนหัวประจบ มีลักษณะ 4

- 1) เพื่อนจะทำชั่วก็เอออหรือสนับสนุนด้วย
- 2) เพื่อนจะทำดีก็เอออไปด้วย
- 3) อยู่ต่อหน้าเพื่อนสรรเสริญเยินยอ
- 4) ลับหลังเพื่อนก็ติฉินนินทา

4. คนชวนให้ฉิบหาย มีลักษณะ 4

- 1) คอยเป็นเพื่อนดื่มน้ำเมา
- 2) คอยเป็นเพื่อนเที่ยวกลางคืน
- 3) คอยเป็นเพื่อนเที่ยวดูการละเล่น
- 4) คอยเป็นเพื่อนไปเล่นการพนัน

ปลาร้าพันห่อด้วย ไบคา
ไบก็เหม็นคาวปลา คละคลุ้ง
คือคนหมู่ไปหา คบเพื่อน พาลนา
ได้แต่ร้ายร้ายฟุ้ง เฟื่องให้เสียพงศ์

การคบคนชั่วหรือคนพาล

ย่อมนำมาซึ่งความมัวหมอง ตรงกับสำนวนคบพาลพาลพาไปหาผิด

ผลคือเมื่อสุกไซ้รั มีพรรณ
ภายนอกแดงดูฉนั้น ชาดป้าย
ภายในย่อมแมลงวัน หนอนบ่อน
จุดดั่งคนใจร้าย นอกนั้นดูงาม

การคบคนอย่ามองเพียงความงดงามภายนอก

ตรงกับสำนวนรู้หน้าไม่รู้ใจ หรือ ช่างนอกสุกใสข้างในเป็นโพรง

คนพาลผู้บาปแท้ ทูรจิต
ไปสู่หาบัณฑิต คำเข้า
พึงธรรมอยู่เนื่องนิตย์ บ่ทราบ ใจนา
คือจวกตักเข้า ห่อนรู้รสแกง

คนเลวที่แม้คบคนดี อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี

ก็ยังไม่สามารถปรับปรุงตัวได้เป็นเสมือนจวกตักแกงที่แม้จะอยู่ในหม้อแกง
แต่ไม่อาจรู้รสของแกงได้ ตรงกับสำนวน ติชอให้ควายฟัง หรือตักน้ำรดหัวตอ
